

[Helge Nielsen.]

der ud af boligsikringen, end det, fru Else-Merete Ross forsøgte at gøre gældende herfra.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om boligsikring.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om boligsikring [af Helge Nielsen m. fl.].

Ændringsforslaget

forkastedes med 67 stemmer mod 9; 46 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Forbud mod propaganda for krig og mod racediskrimination m. v.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 33) findes i tidenden sp. 843, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 3001).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m. v.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 34) findes i tidenden sp. 844, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 3001).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Justitsministeren (Thestrup): Inden vi begynder behandlingen af lovforslaget om ændring af borgerlig straffelov, der jo indeholder bestemmelser om straf for propaganda for angrebskrig, vil jeg gerne oplyse, at justitsministeriet netop nu har fået telefonisk meddelelse fra det norske justitsministerium om, at et forslag med en lignende bestemmelse er blevet forkastet i det norske storting. Jeg kunne tænke mig, at denne meddelelse kunne give anledning til, at man i udvalget endnu en gang vil overveje sagen.

Hanne Budtz: Efter de oplysninger, justitsministeren nu er fremkommet med, vil jeg på udvalgets vegne foreslå, at lovforslaget bliver behandlet endnu en gang i udvalget efter denne anden behandling her i salen, idet jeg er enig i, at den meddelelse, justitsministeren kom med, vil kunne give anledning til yderligere overvejelser, for så vidt angår forslaget om forbud mod krigspropaganda.

Poul Dam: De oplysninger, som justitsministeren har givet, og de bemærkninger, som

[Paul Dam.]

udvalgsformanden nu er fremkommet med, giver mig anledning til at sige, at det i den nuværende situation ville være urimeligt at tage en afstemning her ved anden behandling om det ændringsforslag, som jeg har stillet, og jeg vil tillade mig at trække dette ændringsforslag tilbage.

Tredje næstformand (From): Ændringsforslag nr. 1 er taget tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er det bortfaldet.

K. Axel Nielsen: Jeg tror, det er rimeligt her ved anden behandling først at gøre opmærksom på den oplysning, der findes i betænkningen om, at grunden til, at de to lovforslag, der jo tilsigter at bringe dansk lovgivning i overensstemmelse med den FN-konvention, som også findes omtalt i betænkningen, søges gennemført som to selvstændige forslag, og ikke som ét, er den, at lovforslaget om forbud mod forskelsbehandling normalt kan tænkes sanktioneret med bøde, og at bestemmelserne herom derfor ikke således som bestemmelserne om forbud mod racediskrimination hører hjemme i straffeloven.

Udvalgets arbejde er efter min opfattelse tilfredsstillende beskrevet i betænkningen. Som det fremgår heraf, har udvalget bl. a. haft besøg af en deputation fra Dansk Journalistforbund, anført af forbundets her i huset velkendte og højt estimerede formand, samt af forbundets advokat. Det er klart, at denne henvendelse, der gik ud på at henstille, at lovforslaget om straf for propaganda mod angrebskrig opgives, gjorde indtryk. Udvalget mente dog, at hensynet til den internationale solidaritet måtte prioriteres højere end lovforslagets meget beskedne begrænsning af ytringsfriheden. Vi vidste ganske vist, at man i Sverige ikke ville søge et tilsvarende forslag gennemført, men vi havde grund til at tro, at man ville gøre det i Norge. Efter de oplysninger, som justitsministeren i dag har givet om Norges holdning, er jeg enig i, at spørgsmålet må overvejes på ny i udvalget. Jeg røber jo ingen hemmelighed, når jeg siger, at ingen har været særlig begejstret for denne bestemmelse.

Vi kan jo ligesom de to andre nordiske

lande alligevel ratificere den FN-konvention, jeg tidligere har omtalt, men må så tage forbehold om ikke at ville forbyde propaganda mod angrebskrig. Men hertil kan vi jo tage stilling, når vi har haft lejlighed til at overveje det i udvalget.

Jeg skylder så blot at oplyse, at efter at ændringsforslag nr. 1 er trukket tilbage, er der to ændringsforslag tilbage, begge stillet af den højtærede justitsminister. Det første betyder efter udvalgets opfattelse en forbedring af teksten, og jeg kan anbefale at stemme både for det og for ændringsforslag nr. 3, som går ud på, at ændre ikrafttrædelsesdatoen til 1. august 1971.

Jeg anbefaler fortsat velvillig behandling af lovforslagene.

Langkilde: Der vil jo nu blive anledning til en fornyet drøftelse af bestemmelsen om straf for krigspropaganda, og jeg skal derfor ikke komme nærmere ind på denne bestemmelse og de problemer, som den har givet anledning til under udvalgets behandling.

De af justitsministeren stillede ændringsforslag kan vi anbefale til vedtagelse, og det samme gælder lovforslaget om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m. v. Jeg henviser til den udførlige betænkning, som udvalget har afgivet, og som giver et udmærket billede af de problemer, som vi har behandlet.

Per Federspiel: Når der i udvalget har været betydelige betænkeligheder ved gennemførelsen af en lovgivning af denne art, hænger det bl. a. sammen med vanskelighederne ved at afgrænse disse bestemmelser over for den grundlovssikrede ytringsfrihed, men jeg tror også, det hænger sammen med noget andet, nemlig dette, at den udspringer af en FN-konvention, der tager sigte på at beskytte menneskerettigheder, men som i mange henseender er et ringere dokument end den europæiske menneskerettighedskonvention. Denne konvention indeholder i § 20 et direkte forbud dels mod propaganda for krig, dels mod racediskrimination, og der er så tale om det ejendommelige, at denne rent rettighedsbeskyttende konvention må for at kunne gennemføres give sig udslag i strafferetlige bestemmelser. Dette har selvfølgelig for mange af udvalgets medlemmer rejst visse betænkeligheder, ikke fordi man øn-

[Per Federspiel.]

sker, at der skal kunne udfoldes nogen propaganda for krig, det være sig angrebskrig eller andre former for krig, men på grund af det misbrug, som den slags bestemmelser vil kunne give anledning til med anmeldelser af mere eller mindre politisk betonet art, som kræver undersøgelse, og som vil give anledning til uhyre vanskelige fortolkninger inden for både anklagemyndighed og domstole. Derfor må reglerne være ganske overordentlig klare.

Jeg minder om, at under den sidste verdenskrig var måske den stolteste forkæmper for demokratiet i Europa, Torgny Segerstedt, i høj grad i unåde hos den svenske regering, og den gamle kong Gustav sagde engang til ham: Hvis vi kommer i krig med Tyskland, så er det din skyld. Det er den slags episoder, der meget nemt vil kunne opstå, hvis man har straffebestemmelser, som ikke er helt klare.

Jeg kan derfor anbefale, at dette lovforslag går tilbage til udvalget, for at vi kan se nærmere på det, og jeg er meget glad for, at hr. Poul Dam trak sit ændringsforslag tilbage.

De to andre ændringsforslag kan mit parti tiltræde. Ændringsforslag nr. 2 har skabt større klarhed om bestemmelserne, selv om jeg må indrømme, at den strafferetlige anvendelse af begrebet „nedværdiges“ vistnok vil volde dommere betydelig kval.

Meta Ditzel: Spørgsmålet om forbud mod propaganda for krig skal vi altså, som nævnt nogle gange, have til behandling i udvalget igen, så det vil jeg lade ligge til tredje behandling.

Mit parti vil anbefale at stemme for de ændringsforslag, justitsministeren har stillet, og for lovforslaget mod forskelsbehandling på grund af race m. v. Men jeg vil tillade mig at komme med nogle enkelte kommentarer, fordi det rører ved problemer, der er blevet meget aktuelle.

Vi danskere har længe gået med en forestilling om, at vi var et tolerant folkefærd, og at sådan noget som racediskrimination lå os fjernt, indtil vi nu de sidste år har fået flere fremmedartede mennesker inden for vore grænser: u-landsstuderende, fremmedarbejdere og sigøjnere, og sigøjnerproblemet er absolut det, der har beskæftiget os mest i

udvalget. Vi har fået et righoldigt materiale, vi har, som det fremgår af betænkningen, haft besøg af sigøjnere i udvalget, og flere af udvalgsmedlemmerne har været på besøg på den plads ude ved lossepladsen, hvor man har tilladt sigøjnere at overvintre. De sidste år har der været op mod flere hundrede uden adgang til toiletter på pladsen og med kun én vandhane.

Vi har haft et møde med Københavns kommune, som har forelagt os et projekt, der viser, at der nu skulle komme bedre sanitære forhold, men hvilke resultater har vore undersøgelser ellers givet, må vi spørge.

Ja, der er altså et par pladser til ude i landet, som godt vil modtage sigøjnerne, men ellers står det noget skralt til. Udvalget har måttet konstatere, hvad jeg de to sidste år flere gange har haft lejlighed til at erfare, at de hidtil gældende love ikke forpligter nogen af de ansvarlige myndigheder, det være sig stat, ministre eller kommunale myndigheder, til at behandle dette ejendommelige nomadefolk på anden måde end turister eller udlændinge, der skal tilmelde sig og søge opholds- og eventuelt arbejdstilladelse efter de almindelige regler. Men her som i en række andre lande har det vist sig, at der kræves en vis overgangstid for sigøjnerne, der har meget særprægede livsvaner og skikke, før de kan tilpasse sig det moderne samfund.

Som det også er omtalt i betænkningen, har Europarådet beskæftiget sig med problemet, og Europarådets ministerråd henstiller til de forskellige landes regeringer, at myndighederne bl. a. fremmer oprettelse af et tilstrækkeligt stort antal campingpladser for sigøjnerne. Jeg vil gerne bemærke i den forbindelse, at vi til det Europarådsmøde her fra folketinget har haft flere repræsentanter med, som også har gjort opmærksom på problemet og på drøftelserne dernede.

I Norge har man da også efter vedtagelsen af en lov, der svarer til den, vi nu er ved at behandle, gjort det, at man har sendt en rundskrivelse fra det kongelige socialdepartement ud til de lokale socialudvalg, hvori man gør opmærksom på denne nye lov og henstiller til socialudvalgene, at man hjælper de sigøjnere, der har vanskeligheder med at finde passende lejpladser. Jeg tror, det vil være meget på sin plads, at vi gør

[Meta Ditzel.]

noget lignende her i landet, ellers er jeg bange for, at vi stadig kommer ud for at høre og læse om konflikter mellem sigøjnere og befolkningen og mellem sigøjnere og myndigheder, da vi jo i virkeligheden faktisk ikke engang behandler dem som turister og sørger for passende opholdssteder, men for ofte jager dem fra det ene sted til det andet, fordi de er uønskede. Det finder jeg uforsvarligt og uværdigt, og det må uvægerlig komme ind under diskriminering. Det kan vi som den tolerante nation, vi gerne vil være, og som en nation der går ind for menneskerettighederne, ikke være bekendt.

Udenlandske turister kan dog komme ind på hoteller og på campingpladser, selv om de ikke ligefrem er medlemmer af Dansk Camping Union, det kan ordnes ved hjælp af et nødpas, men man finder det i sin orden at afvise sigøjnerne f. eks. ved at henvise til en bestemmelse, man har inden for Friluftsrådet om, at man kun skal give adgang for personer med fast bopæl og legitimation. Dertil er nu at sige, at en del af sigøjnerne har fast bopæl i Frankrig eller Tyskland, nogle endog i Norge, men jeg må sige, at jeg, selv om jeg vil gå ind for lovforslaget, i høj grad i lovforslaget og i betænkningen savner en mere klar tilkendegivelse af, at loven også omfatter sigøjnerne. Jeg havde gerne set, at man i lovforslagets § 1, stk. 2, havde indflettet ordet „campingplads“, og det kunne man gøre på følgende måde:

„... at give en person adgang på samme vilkår som andre til sted, forestilling, udstilling, sammenkomst, campingplads eller lignende...“

Jeg har altså her indsat ordet „campingplads“, og jeg vil gerne spørge ministeren, om det er muligt at få det klaret f. eks. i forbindelse med udvalgmødet i morgen? Og jeg vil spørge ministeren direkte, om det ikke er givet, at denne paragraf i alle tilfælde også omfatter campingpladser under begrebet sted?

Poul Dam: Udvalgsarbejdet har med al ønskelig tydelighed vist, at spørgsmålet om diskrimination er ganske overordentlig vanskeligt at behandle i lovform. Det er et ubehageligt fænomen, som vi alle er imod, men når det drejer sig om at fastsætte strafferegler eller andre adfædsregler, som skal for-

hindre diskrimination, kommer man temmelig ofte til kort. Jeg tror ikke, vi kan komme meget længere i denne omgang, end vi er kommet med det foreliggende lovforslag og de ændringsforslag, der er stillet til det. Men der kan vel nok være grund til at pege på, at tolerance og kampen mod diskrimination ikke alene er noget passivt, fastsættelse af nogle strafferegler og andet lignende, men nok så meget skulle være noget aktivt, altså at man gjorde en indsats for at hjælpe de grupper, der er anderledes, til at blive integreret i samfundet, hvis de ønsker at blive integreret, eller til at leve deres eget liv på deres egne vilkår, hvis det er det, de ønsker.

Fru Meta Ditzel talte varmt om sigøjnerne, og jeg kan da være ganske enig i, at denne gruppe bliver behandlet på en måde, der ikke er os værdig. Det, der skal gøres, er først og fremmest en positiv indsats for at skaffe sigøjnerne egnede campingpladser, som er indrettet efter deres særlige behov, som i visse henseender er anderledes end andre campisters, og så bør man lave sociale ordninger, som direkte er indrettet efter sigøjneres forhold osv.

Vi har i udvalget modtaget henvendelser fra andre grupper, som ønskede, at diskriminationsforbuddet skulle udstrækkes til at omfatte også andre end dem, der var omtalt i FN-konventionen. Det har været vanskeligt at få det med i denne omgang, men der ligger i henvendelserne en forpligtelse til, at man på enhver måde gør noget for, at alle diskriminerende foranstaltninger bliver fjernet, og at man som sagt før kommer til at virke med en aktiv tolerance, således at alle her i samfundet får lige rettigheder og lige muligheder for at være her.

Hanne Reintoft: Gennemlæsningen af betænkningen fra udvalget om disse lovforslag fyldte mig først med undren og siden med største bekymring. Den lette smertefri gang gennem folketinget i dag understøtter denne følelse af, at man ligesom ikke forstår, at dette er noget meget, meget alvorligt.

Set fra vort synspunkt skulle det have været muligt at anerkende FN-konventionen af 1966, der forbyder propaganda for krig i almindelighed. Som det fremgår, var der dog flere også enige nordiske betænkningligheder ved det udefinerede ord „krig“, og

[Hanne Reintoft.]

man kunne komme frem til, at det eventuelle lovforslag skulle omhandle angrebskrig. Af Norge, Sverige og Danmark er vi altså de eneste, der i dag står med et lovforslag; der skal til vedtagelse. Jeg tror, vi skal tage meget let på det i denne forbindelse og ikke her holde os til det fællesnordiske, som man i øvrigt mest har for vane, når man vil slippe bekvemt om ved noget. I Norge er det faldet på borgerlige stemmer, i Sverige er der ikke noget at sige til, at man ikke ønsker at ratificere denne konvention, da man dér har en meget skrap udlændingslov, der f. eks. tillader, at de svenske myndigheder ved grænsen afviser sigøjnere med den begrundelse, at de er sigøjnere, altså på grund af race. Sverige vil bringe sig selv i en meget mærkelig situation ved at ratificere denne FN-konvention, og det vil jo nok afsløre den såkaldte svenske velfærdsradikalisme temmelig grundigt.

At nogen starter en angrebskrig, skulle med det kendskab, moderne mennesker har til krig, være let at fordømme, og propaganda for at ophidse til en sådan krig skulle for os at se være meget let at anskue som en kriminel handling. Der er dog mennesker, også i dette folketing, der husker f. eks. Goebbels' krigspropaganda, husker appellen til det tyske folk om „den totale Krieg“ og husker, hvilken medrivende virkning denne dystre appel havde, og de forfærdelige rædsler, det påførte hele menneskeheden, at det lykkedes hovedsagelig med propaganda som virkemiddel at skabe krigschauvinisme og krigshetz i det tyske folk.

Moderne mennesker oplever også i dag, selv om den borgerlige presse unægtelig går stille med det, hvordan unge amerikanske soldater hidses op til at tage til lande, hvor de intet har at gøre, og dér føre en næsten ufattelig grusom krig for falske idealer, for usandfærdigt opbyggede politiske motiver, som de samme soldater, når de først er i krigen, kan se mangler enhver sandhed og enhver mening. Vi oplever også i disse måneder dyb nedtrykthed og dyb afmagt hos de amerikanske veteraner, når de vender hjem efter en meningsløs krig, som de af de offentlige myndigheder og de borgerligt styrede kommunikationsmidler var hidset op til at tro havde et mål og en mening.

Danmark er jo et land med en ret dybtgå-

ende antimilitaristisk tradition, og vi har flere partier, der i hvert fald har talt for afrustning og nedrustning — tankerne lever vel endog i det radikale venstre endnu. Vi burde derfor have stået i spidsen i FN som et land, der turde være foregangsland for forbud mod agitation og propaganda for krig. I stedet for går man meget forsigtigt frem og vælger formen angrebskrig, og til min store forbløffelse giver selv denne formulering vanskeligheder. Jeg ser, at både politikere og journalistforbundet påberåber sig ytringsfriheden. Vi er da enige om, at ytringsfriheden er et ukrænkeligt gode, men jeg synes det ser ganske unaturligt ud, at man ser sin ytringsfrihed angrebet, lige netop hvis man mister retten til at ophidse til angrebskrig. Vil man fungere som ytringsfrihedens vogter — og det er der behov nok for — er der nok at tage fat på også i journalistkredse. Der er pressemonopolet som det første, journalisters store ret til at fremsætte kendsgerninger i mere eller mindre sandfærdigt lys, der er vanskelighederne for arbejderpressen, der dog skriver for en stor del af befolkningen, der er forlagsmonopolet og den ensidige mulighed for at få skole- og lærebøger udgivet.

Vi ved godt, at vi i dette samfund ofte arbejder bevidst med forglemmelsen, forduummelsen og fortielsen; så vil man af et ærligt hjerte komme og sige, at man arbejder for at sikre den vigtige ytringsfrihed, er der unægtelig rigtigere og vigtigere ting at kæmpe for end lige netop den ukrænkelige ret til at kæmpe for retten til at agitere for en angrebskrig. Kampen for denne unægtelig besynderlige rettighed kommer derfor også til at stille dem, der kæmper den, i et meget mærkeligt lys.

Det samme gælder den umådelig pseudo-frisindede holdning til begrebet racediskrimination, som der bl. a. her fra talerstolen også ved første behandling blev givet udtryk for. Det var noget, der skulle bekæmpes i frihed osv. Diskrimination af anderledes tænkende og af anderledes udseende mennesker er en forfærdelig ting, og den findes desværre i næsten ethvert samfund, men det er også ethvert samfunds pligt at bekæmpe den, hvor den dukker frem, bekæmpe den politisk og bekæmpe den i undervisning og opdragelse. Vi har eksempler nok på, hvordan det går, hvis man anlægger

[Hanne Reintoft.]

dette lette syn, at diskriminationen må være der, og så må man bekæmpe den i ny og næ. Da Hitler i sin tid startede sin bagvaskelses-kampagne mod jøder, sindslidende og åndssvage, tog man også i Weimarrepublikken såkaldt let på fænomenet. Man troede, at agitationen kun slog an i snævre afvigende kredse, og at det ikke betød nogen reel trussel hverken mod de bagvaskede grupper eller mod samfundet som helhed. Resultatet blev en racefølgelse af ukendt format med tortur og folkemord som slutfølge. Jeg synes, det er utilgivelig naivt — eller også er der en bevidst hensigt i det — her i det danske samfund at undervurdere diskriminationens betydning. Vi oplever diskrimination af vore gæstearbejdere, af vore sindslidende og tungtbegavede og af de sigøjnere, der kommer her til landet, og det er et problem, der ikke løses ved etablering af nogle campingpladser, men kun ved en bevidst politisk indsats for at fjerne selve diskrimineringen.

Efter det, vi ser dukke op i disse år, ikke mindst i forbindelse med vore gæstearbejdere, har vi ingen grund til at tro, vi er noget særligt, at vi er et særlig udvalgt folk, hvor disse symptomer på sygdom i samfundet ikke skal tages alvorligt. Samtidig står vi ofte i vores selvretfærdighed og beskuer under lup, hvordan disse diskriminationer af folkeslag af anden race dukker op i andre lande, og vores fordømmelse er der ingen ende på.

Jeg tror, vi må indstille os på, at nogle årtier endnu vil disse forfærdelige tendenser leve i de fleste folk, men det må give ethvert samfunds politiske ledelse en absolut pligt til at bekæmpe disse tendenser konsekvent og effektivt. Og vores forargelse over, at det måske ikke lykkes tilstrækkelig godt i udlandet, må sammenlignes med den indsats, vi gør selv, og tør man ikke engang fra politisk hold vedtage en klar lov, der bekæmper racediskrimination, kommer vi unægtelig i et besynderligt lys. Jeg synes, vi internationalt får hyklernes og de usandfærdiges rolle.

Kommunisterne mener, at FN-konventionen skulle have været ratificeret, som den var. Vi mener ikke, at det foreliggende lovforslag kan udvandes mere, end det er i forvejen, og vi mener ikke, at hverken ophidselse til krig eller racediskrimination under

nogen form kan være tilladt i dagens Danmark.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg vil gerne takke udvalget for det grundige arbejde, der er udført med de to lovforslag. Jeg er naturligvis særdeles tilfreds med, at alle partier i udvalget er gået ind for den del af lovforslagene, der skal gøre det muligt for Danmark at ratificere konventionen om afskaffelse af alle former for racediskrimination.

Med den ændring af bestemmelsen i straffelovens § 266 b, som er blevet resultatet af drøftelserne i udvalget, er det min opfattelse, at bestemmelsen har fået en udformning, der imødekommer den også efter min mening forståelige frygt for at indføre regler og da i særdeleshed strafferegler, der på nogen måde kan opfattes som indgreb over for menings- og ytringsfriheden.

Jeg vil gerne svare på det, som fru Meta Ditzel sagde. Der er ingen tvivl om, at ordet „sted“ også omfatter campingpladser. Det er altså ikke nødvendigt at indsætte ordet „campingpladser“ i lovbestemmelsen her. Der kan ingen tvivl være om, at ordet „sted“ også omfatter campingpladser. Men jeg vil gerne dertil sige, at jeg ikke kan se noget ulovligt eller i og for sig noget forkert i, at man fra Dansk Camping Unions side stiller bestemte krav om orden på disse campingpladser. Jeg kan i og for sig heller ikke se, at der er noget forkert i, at man forlanger, at de, der skal bo på disse campingpladser, er folk med fast bopæl. Jeg kan udmærket godt tænke mig, at hvis man gav alle mulige adgang til campingpladserne, ville det ikke være muligt at holde orden på disse campingpladser. Men jeg kan give fru Meta Ditzel ret i, at det er meget vigtigt, at vi sørger for, at der bliver tilvejebragt sådanne forhold for sigøjnerne, at de kan være tjent med at være her. Det er vel som regel kun på gennemrejse, at de er her i Danmark. Der er i øjeblikket planer om at oprette lejrpladser eller campingpladser for dem i Århus, Odense og København, og jeg ville tro, at hvis dette blev gennemført, havde man i og for sig imødekommet det krav, som man fra sigøjnerne side ønsker opfyldt. For jeg har forstået det således, at i alt fald en stor del af sigøjnerne ønsker at bevare den særlige livsform, de har, og at

[Justitsministeren.]

dette ikke er muligt for dem, hvis de skal overholde de ordensregler, som man har gennemført på campingpladserne i øvrigt her i landet.

Som fru Meta Ditzel ved, har jeg haft en forhandling med indenrigsministeriet om sagen, og man er også derfra interesseret i, at disse særlige lejrpladser bliver oprettet for sigøjnerne. Jeg skal love det ærede medlem, at jeg skal have opmærksomheden henvendt på sigøjnernes forhold og på, hvordan vi kan hjælpe dem, således at de ikke bliver så dårligt stillet, som de måske i dag på mange måder er.

Jeg skal ikke sige noget særligt til det, som fru Hanne Reintoft sagde om forslaget om angrebskrig. Det vil jo nu blive behandlet i udvalget, og det er næppe rimeligt at sige noget særligt om det endnu. Alt det øvrige, som fru Hanne Reintoft sagde, mindede mig meget om manden, der sagde: fred vil jeg have, om jeg så skal slås med hele verden. Det forekom mig, at der var en indre uoverensstemmelse i det, der blev sagt af fru Hanne Reintoft.

Meta Ditzel: Jeg vil gerne takke justitsministeren for den forståelse, han viste mine spørgsmål. Det glædede mig meget — det har jeg for resten også forstået for — at justitsministeren virkelig vil gøre noget for at hjælpe os med det problem. Når det bliver sagt, at „sted“ også omfatter campingpladser, synes jeg, vi er nået langt, for det vil altså sige, at hvis sigøjnere, som kan bevise, at de har fast bopæl — og det kan nogle af dem ved hjælp af deres legitimationskort — bliver afvist, er det faktisk diskrimination. Men selvfølgelig må de indordne sig under de samme regler som andre campinggæster, og de må finde sig i at blive vist bort, hvis de ikke opfører sig ordentligt. Det tror jeg også at de forstår. Da der var nogle på besøg her i folketinget, spurgte jeg en af dem, om de helst ville have en campingplads for sig selv, eller de ville bo sammen med andre. Han svarede, at de helst ville

være sammen med andre, men at de var klar over, de skulle opføre sig ordentligt. Jeg tror, at det kan lade sig gøre, hvis der er forståelse fra campingværternes side.

Med hensyn til antallet af pladser vil jeg tro, at vinteren er dækket, når København nu ved Københavns magistrats og indenrigsministeriets velvilje får sin plads gjort i stand med sanitære foranstaltninger og man får Odensepladsen færdig og desuden en i Jylland. Men jeg tror ikke, sommerlandet er dækket. En hel del kommer på gennemrejse i sommerens løb, og det kan ikke være tilstrækkeligt med ét sted i Jylland, hvor de kan få lov til at slå lejr. Vi er nødt til at finde nogle flere steder, hvor man går ind for det, og måske var det en idé nu efter vedtagelse af denne lov at sende en meddelelse ud til politiet de forskellige steder, hvor sigøjnerne oftest kommer, eller til de kommuner, som man har erfaring for, at de hemsøger, om at man må regne med, at der stadig væk kommer sigøjnere, og at loven faktisk giver grønt lys for sigøjnerne, så der skal gøres noget for at hjælpe dem til at finde ophold de 2, 3, 4 eller 5 nætter, som de nu ønsker at bo på det sted, før de farer videre og fortsætter deres, vil jeg indrømme, særprægede livsform, som vi dog alle sammen har en forpligtelse til at prøve at forstå. For vi skal her i vort lille land lære at acceptere mennesker, selv om de ikke er akkurat, ligesom vi selv er.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Forbud mod propaganda for krig og mod racediskrimination m. v.).

Ændringsforslag nr. 1 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 2, § 2 i den ændrede affattelse og § 3 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m. v.

§§ 1-4, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 5, § 5 i den ændrede affattelse og § 6

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Fortsettelse af anden behandling af forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Erstatning for uberettiget inddragelse af førerretten m. v.).

(Foregående del af anden behandling af lovforslaget (nr. 113) findes i tidenden sp. 5758, udvalgets tilføjelse til betænkning over det her behandlede lovforslag (nr. 113b) i tillæg B. sp. 3049).

Der var stillet 18 ændringsforslag i tilføjjelsen til betænkningen.

Uden for tilføjjelsen til betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Forhandlingen genoptoges. Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Otto Mørch: Som det vil erindres, blev lovforslaget om ændring af færdselsloven og af lov om bestyrelsen af de offentlige veje vedtaget ved anden behandling den 20. april.

Der skete samtidig det, at det blev delt i to lovforslag. Første del af lovforslaget vedtoges den 28. april, og for anden del af lovforslaget foreligger nu udvalgets tilføjelse til betænkningen, som jeg i øvrigt henviser til.

Fra det oprindelige lovforslag var der kun tilbage at tage stilling til spørgsmålet om hjemmel for politiet til fjernelse og salg af køretøjer, spørgsmålet om at tillægge anke opsættende virkning og endelig spørgsmålet om erstatning for uberettiget inddragelse af førerbevis. Alle tre problemområder har været genstand for en grundig drøftelse i udvalget, og dette kan tilslutte sig de foreslåede bestemmelser.

Foruden de meget vigtige problemer om spritkørsel og hastighedsbegrænsning, som jeg senere skal vende tilbage til, har udvalget overvejet en række andre aktuelle færdselsproblemer. For en dels vedkommende har det ført til forslag om ændringer i færdselsloven. Således har ministeren stillet ændringsforslag nr. 8, der er tiltrådt af udvalget. Dette ændringsforslag sikrer en bedre afvikling af den kollektive trafik ved, at det pålægges andre kørende at holde tilbage, når en bus er under udsvingning fra holdeplads. Efter min mening en fornuftig bestemmelse, der får betydning særlig for de store byers mange kollektive køretøjer. Det har på foranledning af bl. a. Dansk Jernbane Forbund været drøftet, om denne bestemmelse skulle udvides til også at omfatte buskørsel uden for bymæssige områder. Selv om meget kunne tale for en sådan udvidelse, er der færdselssikkerhedsmæssige problemer forbundet hermed, så udvalget er kommet til det resultat, at man vil have det nærmere undersøgt, før man går med til en sådan udvidelse. Men et enigt udvalg anbefaler altså ændringsforslag nr. 8.

Et andet aktuelt færdselsproblem, der også har medført forslag om lovændring, er spørgsmålet om cyklisters og knallertkøreres placering under venstresving. Et enigt udvalg har stillet ændringsforslag nr. 6, 06, der er tiltrådt af ministeren. Ifølge ændringsforslaget skal cyklister og knallertkørere, der skal svinge til venstre eller køre lige ud, holde til højre på kørebanen under deres kørsel. Den hidtidige regel om, at man selv kunne skønne, om det var foreneligt med den bagfra kommende færdsel at trække mod vejmidten under venstresvingning,